

moP
8

MESTNO
GLEDALIŠČE
PTUJ

MARIBOR2012
Evropsko kustosko združenje

LUTKOVNO
GLEDALIŠČE
MARIBOR

KURENT

Aleš Šteger

Lutkovno gledališče Maribor
Mestno gledališče Ptuj

Avtor besedila **Aleš Šteger**

Režiserja **Saša Jovanović** in **Peter Srpčič**

Igralci **Miha Bezeljak**, **Aja Kobe**, **Danilo Trstenjak**,
Elena Volpi in **Anže Zevnik**

Lektorica **Metka Damjan**

Avtor lutk **Gregor Lorenci**

Asistentka avtorja lutk **Neva Vrba**

Avtor glasbe in korepetitor **Branko Rožman**

Kostumografka **Stanka Vauda Benčević**

Scenografka **Tina Dobrajc**

Avtor video vsebin **Mito Gegič**

Oblikovalec svetlobe **Jason M. Smith**

Oblikovalec zvoka **Marko Jakopanec**

Lutkovna mojstrica v delavnici **Mateja Arhar**

Premiera v Lutkovnem gledališču

Maribor 8. september 2011

Premiera v Mestnem gledališču

Ptuj 15. september 2011

KURENT

Aleš Šteger

Starodavni Kurent se v sedanjosti spopada s povsem novimi izzivi. V času globalnega segrevanja se poda na pot iskanja in reševanja Zime, ki je izginila. Pri tem se srečuje z različnimi liki, ki ga usmerjajo v Afriko, kjer je ujeta Zima. Iz mitološkega junaka se Kurent postopno spreminja v kritičnega opazovalca sodobnega sveta in obuja pretekle vrednote. V trenutku dvoma na Gori smeti prejme sporočilo, ki ga spomni na njegov izvor. Opusti junaštvo in izbere osebno srečo v oddaljenem mitološkem svetu.

U The Daily Pupp

ALEŠ ŠTEGER IN KURENT

Prihajate iz krajev, pogost predmet obdelav. Kurent kaže na neko dra-
kjer je doma kurent Spomnimo se Cankarja ali stično potezo naše kulture, obiskovalec gledališča,
– mitološko bitje, Miheliča. No, moj Kurent ki utegne biti civilizacijsko bralec dram, nekaj časa
– pustna maska, dejavni je izrazito aktualen, sodoben, zastavlja vprašanja usodna. Gre za dejstvo, da matikon in, nenazadnje,
– udeleženec običajev... današnjega dneva; kot tak si nenehno žagamo bry, bil v svet gledališke magi-
Kako doživljate to poskušajta pokazati vso aktu- tla izpod lastnih nog. Naš Publike, ki je mejni tekst
skrivnostno in močno alnost avtohtonih mito- odnos do okolja in naš nam- med poezijo in dramatiko.
pojavo in zakaj ste alnost avtohtonih mito- odnos do okolja in naš nam- med poezijo in dramatiko.
se odločili prav za ta loških tradicij, ki jih kar čin neresenja drastičnih Zanimajo me vmesni pro-
nosilni lik dramskega prehitro radi pometemo ekoloških vprašanj to ja- stori med žanri; predvsem
besedila? med staro šaro. sno kažeta.

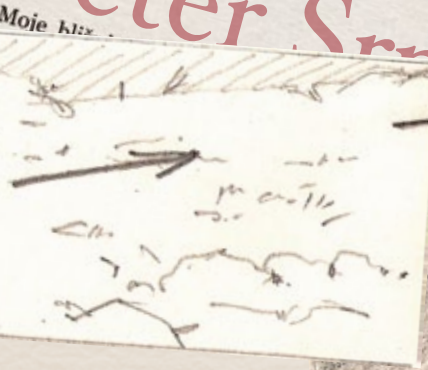
Kurent me zasleduje. Sprva skozi najzgodnejše spomine – kot mitološko bitje, ki je hkrati grozeče in prijazno ter v tej ambivalenci posee- blja jedro karnevala, potem pa kot umetniški motiv, ki je bil v slovenski literaturi in tudi v slikarstvu

Kurent v povezavi z vsem kot pesnika, v usodnimi problemi, Kurentu pa spajate ki čedalje bolj pestijo klimatske mo. Kako ali kaj vas je človeštvo: spremembe, težave, človek kot polišča?

Poznamo vas pred- v esejistiki sem šel v iz- No, lutkovna predstava, muzikal pa še posebej, ima svoje precej stroge zakoni- tosti; te je treba poznati in spoštovati, da bi lahko preizpraševal meje žanra.

Zame je dramska forma velik izziv; sem strastni

Peter Srnčič in V

Bienale ULU se vrača v Lutkovno Gledališče Maribor
Od 21. do 25. septembra 2011 bo v Lutkovnem gledališču Maribor potekal 6. nacionalni bienalni lutkovni festival Ustanove lutkovnih ustvarjalcev Slovenije.

Namenjeno mladim: Natečaj za dramsko besedilo

Gledališki epicenter srednje in jugovzhodne Evrope v sodelovanju z gledališčem Company of Angels iz Londona razpisuje natečaj za dramsko besedilo, namenjeno mladim od 14. leta dalje (brez tematskih omejitev), ki bo hkrati potekal v sedmih državah: Bosni in Hercegovini, Bolgariji, Črni gori, Hrvaški, Sloveniji, Srbiji in Makedoniji.

Pedagoške delavnice za odrasle

Z lutkami in z lutkovnimi predstavami se ukvarja marsikdo, od mentor- navdušencev. Za vse smo pripravili delavnice, kjer bomo postopoma preiz-
...t
...ro-
...ne
...a

Peter Srpčič in Kurent

Moje bližnje poznanstvo s kurentom in pustovanjem se je, če ne štejem otroškega strahu in velikega spoštovanja pred to mogočno pojavo, pričelo v času, ko sem sodeloval v ekipi, ki je v začetku 90. let prejšnjega tisočletja prenavljala prireditve Kurentovanja. Takrat sem tudi edinkrat oblekel to mogočno masko. Bilo je sredi poletja, in sicer za snemanje promocijskega spota; ker sem imel to opravilo na sebi sredi največje poletne vročine skoraj dve uri, se mi je vse skupaj kar malo zamerilo. Tako kasneje nikoli več nisem čutil potrebe, da bi si nadel to mogočno demonsko opravilo in se podal na pot preganjanja zime. Je pa res, da me sedaj vse bolj mikava, da bi se zлил s tem kosmatim velikanom in kot pravi Ptujčan na lastni koži začutil, kaj pomeni biti kurent.

Kakšna izkušnja je režirati v tandemu?

Prav gotovo je zanimiva in za marsikoga nevsakdanja izkušnja, če barko vodi dvoglavi zmaj. Res je, da sva s Sašem precej različna, in sicer v estetskih pogledih in tudi oba poslušati in da se zelo trudiva razumeti drug drugega. Nad to izkušnjo sem navdušen, saj se mi zdi, da bo najino sobivanje na režiserskem stolu predstavi veliko prineslo. Tudi po profilu sva različna: jaz sem gledališki režiser, Sašo bolj lutkovni. Glede na to, da je predstava igralsko-lutkovna, je to dobra kombinacija znanj in izkušenj. Je pa za naju oba novost izkušnja z glasbeno predstavo, z muzikalom, zato sva vesela, da imava ekipo, ki je vsestransko nadarjena; skupaj se uspešno prebijamo premieri naproti. Sicer pa je delo v gledališču zame

vedno timsko delo, ki ne prenese egotripa, zato je imeti ob sebi odličnega sodelavca, ki je tudi režiser, velika prednost.

Z lutkami se srečujete prvič. Kako vas nagovarjajo?

Lutke so zame nov, fantastičen svet. Še posebej, če jih ustvari genij, kot je Grega Lorenci. Je pa res, da sem se, zavedajoč se svojega nepoznavanja lutkovnega sveta, odločil, da vzamem na popotovanje v Kurentov svet še Sašo Jovanoviča, izvrstnega mojstra te umetnosti; in dobro, da sem se tako odločil, ker je delo z lutkami izjemno zahtevno. Tako se pri nastajanju te predstave učim, kako s temi čudovitimi bitji ustvarjati čarovnijo, in zelo uživam ob tem. Verjamem, da to ni moje zadnje srečanje z lutkami, saj te ta svet kar posrka vase in zasvoji.

Saša Jovanović in Kurent

V odličnem Štegrovem besedilu se ritualna funkcija Kurenta - ko človek s pleksom in masko želi pomagati naravnemu ciklu - ohranja in hkrati razvija. V svetu, ki nam ni več jasno kaj je danes sploh, se Kurent pojavlja povsem izgu-

Pedagoške delavnice odrasle

Z lutkami in z lutkovnimi vami se ukvarja marsikateri torjev in pedagogov d... snih navdušencev. Z... pravili delavnice, k... poma razkrivali, kak... stavljanja predstav... dloge, preko lutkov... izdelave lutk do ar... bene podlage. Po... odgovoriti na vsa... ter vam pomagat... praktičnih težav... srečujete na svetu

Delavnice bodo... ma iz prejšnje... bodo tudi za... dajate v lutk... bodo v šestih... sobotah 9.0... kosilo.

Udeležite... pa samo t...

Prijavite... obraza.

MEZ... ČLO...

Anim... lutk... cel... zal... dr... izgu...

... pomine, ... bitje, ki je obenem grozode... in prijazno in v tej ambiva... lenci pooseblja jedro kar... nevala. Potem pa seveda... kot umetniški motiv, ki je... bil v slovenski literaturi in... še posebej v slikarstvu po...

... klimatske spre... ekološke težave, človek... kot pogoltno bitje, ki ge... nerira oboje, ...?

... Zame je dramska forma... velik izziv, še posebej, ker... sem strastni obiskovalec

Kurent kaže na neko dra...

... rjanom Fru Fru, SLO (idr.) na polici. Izvrtljivo glavno tnosti, ki nam jih ovna tehnika.

... A PRAVLJICA ... 2011

... alika lutk in celostna lut... ustvarjalica - diplomantka... DAMU - Darka Erdelji bo... opaj z udeleženci raziskovala... likovno podobo ljudskih pravljic... iztorana zgodba bo našla eno od... možnih likovnih rešitev v ustrezni... lutkovni tehnologiji.

ROČNE IN PRSTNE LUTKE

14. januar 2012

Ustvarjalica lutk, kostumov in maskot ter mentorica v ustvarjalnih delavnicah Neva Vrba bo razgrnila paletu ročnih in prstnih lutk, ki so hvaležne za izdelavo in animacijo z mladimi, ki se komaj srečujejo z lutkami.

... z zvonce sem

»Kurent je eksorcist: preganja le... gnanja mrak, zverin... ant je v...

Saša Jovanović in Kurent

Kurenta in njegov ples z zvonci sem vedno opazoval s strahospoštovanjem. Kot otrok sem preživel skoraj dve leti v Gani, v Afriki, kjer so name močno vplivale afriške maske; kasneje sem pri nas odkril podobno fascinacijo v izročilu kurenta. Sicer pa je zanimivo, da je bila domačija moje babice Cvete prav v Markovcih pri Ptujju, kjer je eden od živih izvorov kurenta.

Kurent je prvinski, mogočen, privlačen in strašljiv hkrati. Čeprav ima nekatere človeške lastnosti, ni človek; združuje divjost zveri, njeno nagonkost in prvinskost – z lepoto in izklesano odmaknjenostjo polbožanstva. Kot mitološki sin Bakha in Afroдите vsebuje hkrati dionizičnost in apoloničnost. Kurent je eksorcist: pregnanja zle duhove, izganja mrak, zverinskost zime, tesnobo ... prinaša pa nam eros in lepoto pomladi. Kurent je v bistvu ... poezija.

Kurenta vidim predvsem kot bitje poganškega rituala, kjer človek preoblečen v masko pleše med procesi narave. S plesom in masko skuša naš mitološki Kurent s svojo šibko človeško močjo nagonsko pomagati naravi – pospešiti procese menjave naravnih ciklov (letnih časov) in zagotoviti, da se bodo zares zgodili: da bo pomlad zares prišla. Da bo človek lahko zasejal žito.

Med ritualom je šibkemu, a hkrati še vedno nekoliko zverinsko divjemu človeku omogočeno, da skrit pod masko

»Kurent je eksorcist: pregnanja zle duhove, izganja mrak, zverinskost zime, tesnobo ... Kurent je v bistvu ... poezija.«

lahko sprostí mnoge prvinske nagone. Znano je recimo, da je kurent oplojeval neplodna dekleta iz vasi.

V Štegrovem besedilu se ritualna funkcija Kurenta – ko človek s plesom in masko ohranja in hkrati raz-

sko želi pomagati naravnemu ciklu – ohranja in hkrati razvija. V svetu, kjer nam ni več jasno, kaj je sploh 'naravno', je naš Kurent povsem izgubljen, preklet. Zima je izginila!

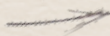
Kurent tako ne more izpolnjevati svoje ritualne vloge in se žrtvuje. Skozi iskanje Zime na svoji poti zavestno žrtvuje najdragocenejšo – svojo jezevko, kapo, zvonce, masko – kar bi mu prejš, v še 'naravnem' času, nakopalo veliko dragocen družinski ponos vsake hiše.

Tragično-groteskna zgodba resno onesaženega, materialno in duhovno zapacanelega sveta se v naši lutkovni predstavi skozi pesem in ples razvije v srečen konec ... Kurent najde Zimo in uspe mu znova vzpostaviti naravno ravnotežje. Pomlad lahko pride.

Posebna izkušnja je režirati v dvoje. Pri kompleksnih projektih je takšen način dela lahko zelo dobrodošel. Kako nam je uspelo, bodo najbolje presodili mladi gledalci, ki jim je predstava namenjena. Lutke in maske na koncu spregovorijo na sebi lasten način, le poslušati jih je treba in jim omogočiti, da se čim bolj izrazijo.

Lutkovno gledališče Maribor / Vojašniški trg 2 A / 8000 Maribor / Slovenija / matična številka: 5103959000 / davčna številka: 39815480 / e-mail: info@

Stari, + avni, / megla

ČLOVEK

Animacija delov telesa je posebna lutkovna tehnika, ki zahteva "člega človeka". Dobesedno. Prav zato smo to aktivnost namenili najzahtevnejšim udeležencem.

dnješolce

še in ste

sebe kaj v

ali psa), se

vijajte si, c

učili se bo

vašega tele

te. Okonča

ne, živali, l

nika zahtev

pravjenosti

zato ne ocl

Delavnice b

leto od okto

tedensko po

dogovoru), z

produkcio.

V

Še nikoli ni človeštvo tako kot v sodobnem svetu razpolagalo s sredstvi in možnostmi, da se prilagaja celo najbolj surovim podnebnim razmeram, a kljub temu škoda, ki jo človeštvo utрпи zaradi ekstremnih vrtočlavo naraščanja. Le kaj je vzrok? Prevelika objestnost in malomaren odnos do naravnih dobrin, kot je naše okolje, lažni občutek premoči nad naravo, ki sta nam ga ponudili sodobna tehnologija in hiter razvoj znanosti v zadnjih desetletjih?

Prav moderna tehnologija je tista, ki nam je omogočila, da smo v zrak začeli spuščati vse večje količine plinov, ki v naravi skrbijo za toplotno ravnovesje ozračja. Plini tople grede nam omogočajo razmeroma lagodno življenje na zemeljski površini, a človek je v zadnjih desetletjih predvsem z uporabo fosilnih goriv pomembno zvišal njihovo koncentracijo. Dodal je tudi nekatere spojine, ki jih v naravi ni, imajo pa dolgo življenjsko dobo in ogrožajo zaščitni ozonski plašč zemlje, ki nas varuje pred škodljivim delom UV sončnega sevanja; pojav poznamo pod imenom ozonska luknja.

Raziskave podnebnih sprememb so postale ena najpomembnejših sodobnih aplikacij podnebnih podatkov; največji izziv je ločiti med spremembami, ki so posledica človekove dejavnosti, in naravnimi podnebnimi

spremembami. Znanstveniki, politiki in javnost so se nenadoma začeli zavdati, da se nam razsipno trošenje energije in onesnaževanje okolja lahko maščujeta.

Svetovna meteorološka organizacija je bila prva, ki je sprožila znanstveno razpravo in naredila organizirane korake k osveščanju svetovnih politikov in javnosti. Plod njenih prizadevanj je bila ustanovitev Medvladnega odbora za podnebne spremembe. Pod njegovim okriljem najvplivnejši svetovni znanstveniki ocenjujejo podnebne razmere, predvidevajo njihove spremembe in učinke ter negativne posledice. Razložiti poskušajo tudi številne zapletene povezave med posameznimi deli podnebnega sistema.

Tudi v Sloveniji se vključujemo v ta mednarodna prizadevanja, politične akcije potekajo na Ministrstvu za okolje in prostor, na Agenciji RS za okolje pa budno spremljamo, kaj se s podnebjem dogaja pri nas in v svetu, kakšne spremembe se nakazujejo in kaj bi lahko pomenile za naše podnebje. Večina delovnih javnosti Agencije RS za okolje je neposredno ali posredno vezana na podnebje in njegovo spreminjanje.

Do nedavnega je bila pozornost usmerjena zgolj na omejevanje izpuščanja toplogrednih plinov v ozračje, zdaj pa vse bolj spoznavamo, da potrebujemo strategijo prilagajanja

podnebne spremembe

podnebnim spremembam. S prilagajanjem novim razmeram bomo zmanjšali našo ranljivost in škodo, ki jo vsako leto utrpimo zaradi podnebnih sprememb. Države, ki se bodo učinkovito in pravočasno prilagajale, bodo v prednosti pred tistimi, ki jim to ne bo uspelo.

Vir: Agencija Republike Slovenije za okolje

KORANT ali **KURENT** je najbolj priljubljen in množičen tradicionalni pustni lik. Ime kurent se je uveljavilo v zadnjih desetletjih po zaslugi dnevnega tiska, radia in televizije. Korant pa ni osamljen lik, kajti po zunanjem videzu podobne maske lahko vidimo domala po vsej Evropi, vsekakor pa s svojo zunanostjo vzbuja pozornost povsod, kjer se pojavi. Njegov izvor sicer še ni pojasnjen, obstaja pa nekaj domnev, povezanih z ilirsko-keltskim izročilom, z mitskimi spremljevalci boginje Kibebe, ki so jo častili na našem ozemlju v pozni antiki, s predniki Slovencev v 6. stoletju, z naseljevanjem Uskokov v 16. stoletju. Po verovanju naj bi bil korant demon, ki je preganjal zimo in vabil v deželo pomlad. Sedaj je sicer izgubil svojo magično moč, kljub temu pa ni zgolj navadna tradicionalna pustna maska; v njem je še vedno nekaj skrivnostnega in mogočnega.

Danes korante najpogosteje srečamo, kadar v skupinah in spremstvu hudičev opravljajo svoje samostojne obhode. Kot plužarji in spremljevalci pa nastopajo pri pustnih oračih, kjer je tudi njihovo tradicionalno mesto. Kdaj in zakaj so pričeli s samostojnimi obhodi, je natančno težko ugotoviti, zagotovo pa je bil glavni vzrok v ljudeh samih, da naredijo nekaj novega, drugačnega. Po znanih virih so s samostojnimi obhodi verjetno pričeli v drugi polovici 19. stoletja v Markovcih in sosednjih vaseh na Ptujskem polju, na območju Lancove vasi pa naj bi se bilo to zgodilo proti koncu stoletja. Najdlje se je ohranilo tradicionalno

izročilo v Halozah, kjer so se pojavili samostojni koranti šele v 70. letih prejšnjega stoletja.

Današnji koranti so si na zunaj v marsičem podobni. Ločijo se le po kapah, zaradi česar jih delimo na t. i. pernate in rogate korante. Pernati koranti s Ptujškega in Dravskega polja ter iz Slovenskih goric imajo namesto ušes puranje ali gosje peruti in slamnate rogove, ovite z usnjem in okrašene z raznobarnimi papirnatiimi trakovi in rožami. Rogati koranti z območja Lancove vasi na Dravskem polju in v Halozah pa imajo prave goveje rogove in usnjena ali kožuho-vinasta ušesa. Vse kape imajo podobna usnjena in pisano pobarvana naličja z dolgimi nosovi, odprtiniami za oči in usta, zobmi iz belega fižola, sirkovimi brki in dolgim rdečim jezikom iz blaga ali usnja. Tudi oblečeni so v enake dolgodlake ovčje kožuhe, zelene ali rdeče platnene dokolenke s posebnim vzorcem in obuti v visoke čevlje. Prepasani so z verigo, na kateri je pritrjenih pet velikih kravjih zvoncev, v rokah pa vihtijo ježevko. Na ježevko ali verigo imajo privezane žepne roščke, ki jih dobijo ali izsilijo od žensk. Nastopajo v spremstvu hudiča, odetega v črno ali rdeče, s strašljivo masko in trizobom v rokah, ki nadzira in skrbi za nemoten obhod celotne skupine. Od množice omenjenih korantov pa se razlikujejo haloški koranti, katerih kape in kožuhi so narejeni iz zajčjih in kozjih kož.

Včasih je bil korant drugačen. Po zapisu iz leta 1887 naj bi bil ptujskopoljski korant videti, kot da je pobegnil iz pekla in se je pobratil s samim luciferjem. Na glavi je imel kapo, ki je bila zadaj kosmata,

spredaj pa iz starega usnja, ki je bila po navadi belo pobarvana. Na usnju je bil prišit nos, izrezane so bile odprtine za oči in usta, v katerih je bil prišit rdeč suknen jezik. Na vrhu kape so bili rogovi, narejeni iz usnja ali klobučevine, ki so bili podobni dolgim rogovom ogrskih volov. Na hrbtu je imel privezan kravji zvonec, za obrambo pa je imel v rokah močan drog, ki je bil na sprednjem koncu obit s celo ježevo kožo.

V zapisu iz leta 1914 so bili koranti opisani kot strašne pošasti, pred katerimi so na vse strani bežali otroci, dekleta in fantje. Le čevlji in rdeče nogavice ali hlače, ki so se videle do kolen, so spominjale na nekaj človeškega.

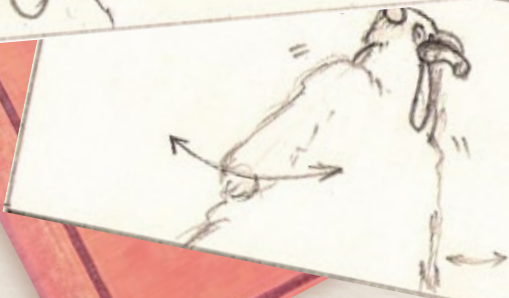
Na poti so se skupine srečevale in večkrat je med njimi nastal pretep, ki so mu po navadi botrovale stare zamere. Pri tem je bila največja sramota za ko-

ranta, če so se polastili njegove korantije in zvoncev. /.../

Danes je na ptujskem območju nekaj sto pernatih rogatih korantov. /.../ Korantije jim izdelujejo posebni mojstri. Cena zanje je dokaj visoka, kljub temu pa je naročil iz leta v leto več. Poleg skupinskih obhodov od svečnice, 2. februarja, do pepelnične srede poskušajo dati svojim obhodom še neko drugo vsebino. Sem lahko prištevamo korantov skok, udeležbo na različnih veselicah in prireditvah, zlasti športnih, povezovanja v društvih s statuti in pravilniki obnašanja, vzpenjanje na Triglav, obiskovanje županov in slovenskega parlamenta, prirejanje korantovih tekov itd. Posledica vsega tega je, da se je že zgodaj zapisal komercializaciji, kar pa mu kot tradicionalnemu pustnemu liku ni zmeraj v prid in ponos.

Vir: Andrej Brence, Tradicionalne pustne maske na ptujskem območju, Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož, 2011.

KURENTOVA ANATOMIJA IN NAVADE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNA OBČINA MARIBOR
www.maribor.si

MARIBOR2012
Evropska prestolnica kulture

Maribor • Murska Sobota • Velenje
Ptuj • Novo mesto • Slovenj Gradec

FINEA

PBS.

POŠTNA BANKA SLOVENIJE, d.d.
Bančna skupina Nove Kreditne banke Maribor d.d.

Nova KBM

Snaga
La lepše okolje!

VEČER

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE

MESTNA OBČINA PTUJ

ELEKTRO MARIBOR

Gledališki list KURENT / za LGM Mojca Redjko / za Mestno gledališče Ptuj Peter Srpčič
urednica Katarina Klančnik Kocutar / oblikovalka Natalia Corbillon / tisk HOPA / naklada 1500 izvodov
Maribor / Ptuj, september 2011

Lutkovno gledališče Maribor / Vojašniški trg 2 A / 2000 Maribor, Slovenija
tel.: 02 228 19 70 / info@lg-mb.si / www.lg-mb.si

Mestno gledališče Ptuj / Slovenski trg 13 / 2250 Ptuj
tel.: 02 749 32 50 / info@mgp.si / www.mgp.si

